

MICROFINANCE INSTITUTIONS NETWORK

MICROFINANCE INSTITUTIONS NETWORK

Media Visibility Report

Financial Independence through Microfinance

State: Kolhapur, Maharashtra

Prepared by:

S.No	Publication Name	Media
1	Punya Nagari	Print
2	Samaj	Print
3	Mahasatta	Print
4	Lokneta	Print
5	Kesari	Print
6	Sattyawadi	Print
7	Navsandesh	Print
8	Vartahsakti	Print
9	Kumarkranti	Print
10	Krantisinh	Print

Date	6 February, 2020
Publication	Punya Nagari
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	3

मायक्रो फायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

कोल्हापूर / प्रतिनिधी :

पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्ज पुरवठा यातील तफावतीतुळे मायक्रो फायनान्सची सुरुवात झाली. सप्टेंबर २०१९ पर्यंत भारतात २.९८ कोटीपेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रुपये ६३ हजार ८६९ कोटीपेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे. राज्यात २४ लाखांपेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रो फायनान्सकडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. या महिला उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.

Date	30 January, 2020
Publication	Samaj
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	3

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

कोल्हापूर दि. २९ : भार- संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न लात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असले- ले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुव- तात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे - मायक्रोफायनान्स (छ्त्र-चत्र)संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात छ्त्र-चत्र यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. चत्र हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना छ्त्र-चत्र साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स

संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्य-गेगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण

स्वीकारलेले आहे. छ्त्र-चत्र ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे. खेड्यातील रहिवासी असलेल्या अशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिरवार यांची कथा ही ग्रामीण भारतातील

परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, द्योतक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्याइतपत देखील पुरेसे उत्पन्न नव्हते. परंतु एछ्र या लघु वित्तीय बँकेच्या मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अस्टर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली. अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून एछ्र या लघु वित्तीय बँकेशी निगडित असून त्या काळात त्याच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती केवळ सुधारलीच नाही तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरू असलेल्या व्यवसायातून मिळणार्या नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

Date	4 February, 2020
Publication	Mahasatta
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	3

मायक्रो फायनान्समुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीला वेग

मुंबई, ता. ३-

भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यातील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रो फायनान्सची सुरुवात झाली. गैर बँकिंग वित्तीय मंडळे मायक्रोफायनान्स संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैर बँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. एफआयएन

हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना एबीएफसी एमएफआयएससाठी भारतीय रिझर्व्ह बँक मान्यताप्राप्त स्वनियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि

उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. एबीएफसी एमएफआयएसने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोडपेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोडपेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे. महाराष्ट्रामध्ये २४ लाखापेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.

Date	29 January, 2020
Publication	Lokneta
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	2

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे - मायक्रोफायनान्स संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात NBFC-MFIs यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. MFIs हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना NBFC-MFIs साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एखादी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्धपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. NBFC-MFIs ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ कोटी पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ कोटी पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

खेड्यातील रहिवासी असलेल्या अशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिरवार यांची कथा ही ग्रामीण भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, द्योतक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्याइतक्यात देखील पुढेसे उत्पन्न नव्हते. पंतु ESF या लघु वित्तीय बँकेच्या

मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जखेरा, अस्तर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किस्कोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली. अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून ESF या लघु वित्तीय बँकेशी निगडित असून त्या काळात त्यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती केवळ सुधारलीच नाही तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरू असलेल्या व्यवसायातून मिळणाऱ्या नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

अनिता म्हणते, मला आनंद वाटतो की माझी मुले एका चांगल्या शाळेत जात आहेत आणि त्यांच्या महत्वाच्या गरजांची पूर्तता करण्यास मी आज समर्थ आहे. आज आम्हाला जे चांगले जीवन जगण्यास मिळते आहे त्याबद्दल मी ESF ची ऋणी आहे.

अशीच महिला सवलतीकरणाची कथा आहे आशा मनोहर सावंत यांची. रस्त्याच्या कडेला बसून भाजीपाला विकणे हे आशा यांचे उदरनिर्वाहचे साधन होते. धावुक मंडईतून भाजीपाला विकत घेण्यासाठी आशा यांना भांडलाची, रोख

रकमेची, आवश्यकता होती. दुर्दैवाने, आशा करीत असलेला व्यवसाय पारंपारिक आर्थिक संस्थांकडून कोणत्याही प्रकारचे रोखीचे कर्ज मिळण्यास पात्र ठरत नाही.

आशा यांनी प्रत्येक कर्जाचा उपयोग धावुक किमतीत मोठ्या प्रमाणात भाजीपाला खरेदी करण्यासाठी चातुर्याने केला आणि त्यायोगे आशा यांचे व्यवसायातील केवळ उलाढालच नाही तर त्यातून मिळणाऱ्या नफ्याचे प्रमाणही वाढले.

मिळालेल्या नफ्यातून त्या आता रस्त्याच्या कडेला असलेला आपला व्यवसाय एका मोठ्या स्थळी जागेत स्थलांतरीत करण्याच्या विचारात आहेत. आशा यांचा व्यावसायिक विकास आणि महत्वाकांक्षा त्यांच्या सुधारलेल्या जीवनमानातून दिसून येतो. भावी शिक्षित आयुष्याने भारलेल्या आशा यांनी आता आपल्या मुलीची शाळेत नोंदणी केलेली आहे.

आशा सांगतात, मला असे वाटायचे की मी कोणीच नाही आणि मला कर्ज मागण्याचा अधिकार नाही! आणि याचवेळी त्यांना स्वस्ती मायक्रोफायनान्स

कडून प्रस्तावित संयुक्त दायित्व गटांना दिले जाणाऱ्या कर्जा वद्दल मीहिती मिळाली. स्वस्तीने माझ्यावर, माझ्या क्षमतेवर आणि माझ्या व्यवसायाच्या कल्पनेवर दाखवलेला विश्वास यांमुळे मी स्वस्ती कडून कर्ज घेण्यास पात्र ठरले आणि हे सर्व करण्याची शक्ती मलायामुळेच मिळते आहे. कोणाचे दान नाही तर माझा अधिकार म्हणून मला अर्थसहाय्य मिळते आहे याचा मला अतिशय आनंद होतो आहे. हिच भावना अन्य १,८०,००० महिला ज्या स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून जवळपास रु. ३८० कोटी रकमेच्या कर्जपुरवठ्याने लाभान्वित झालेल्या आहेत त्यांनी व्यक्त केली.

महाराष्ट्रामध्ये २४ लाखापेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.

Date	5 February, 2020
Publication	Kesari
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	7

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

कोल्हापूर : भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे - मायक्रोफायनान्स (NBFC-MFIs) संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने वेग घेतलेला आहे. भारतात छोटे व्यवसाय, जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. NBFC-MFIs ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोडपेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून रु. ६३,८६९ करोडपेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

Date	25 January, 2020
Publication	Sattyawadi
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	4

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्त्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे मायक्रोफायनान्स संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना - साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. - ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

खेड्यातील रहिवासी असलेल्या अशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिरवार यांची कथा ही ग्रामीण भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, द्योतक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्याइतपत देखील पुरेसे उत्पन्न नव्हते. परंतु या लघु वित्तीय बँकेच्या मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अस्टर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली. अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून या लघु वित्तीय बँकेशी निगडित असून त्या काळात त्यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती वेगळी सुधारलीच नाही

तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरू असलेल्या व्यवसायातून मिळणाऱ्या नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

अनिता म्हणते, मला आनंद वाटतो की माझी मुले एका चांगल्या शाळेत जात आहेत आणि त्यांच्या महत्वाच्या गरजांची पूर्तता करण्यास मी आज समर्थ आहे. आज आम्हाला जे चांगले जीवन जगण्यास मिळते आहे त्याबद्दल मी धी ऋणी आहे.

अशीच महिला सबलीकरणची कथा आहे आशा मनोहर सावंत यांची. रस्त्याच्या कडेला बसून भाजीपाला विकणे हे आशा यांचे उदरनिर्वाहचे साधन होते. घाबुक मंडईतून भाजीपाला विकत घेण्यासाठी आशा यांना भांडवलालाची, रोख रकमेची, आवश्यकता होती. दुर्दैवाने, आशा करीत असलेला व्यवसाय पारंपारिक आर्थिक संस्थांकडून कोणत्याही प्रकारचे रोखीचे कर्ज मिळण्यास पात्र ठरत नाही.

आशा यांनी प्रत्येक कर्जाचा उपयोग घाबुक किमतीत मोठ्या प्रमाणात भाजीपाला खरेदी करण्यासाठी चातुर्याने केला आणि त्यायोगे आशा यांचे व्यवसायातील केवळ उलाढालच नाही तर त्यातून मिळणाऱ्या नफ्याचे प्रमाणही वाढले. मिळालेल्या नफ्यातून त्या आता रस्त्याच्या कडेला असलेला आपला व्यवसाय एका मोठ्या स्थायी जागेत स्थलांतरीत करण्याच्या विचारात आहेत. आशा यांचा व्यावसायिक विकास आणि महत्वाकांक्षा त्यांच्या सुधारलेल्या जीवनमानातून दिसून येतो. भावी शिक्षित आयुष्याने भारलेल्या

आशा यांनी आता आपल्या मुलीची शाळेत नोंदणी केलेली आहे.

आशा सांगतात, मला असे वाटायचे की मी कोणीच नाही आणि मला कर्ज मागण्याचा अधिकार नाही! आणि याचवेळी त्यांना स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून प्रस्तावित राखित दायित्व गटांना दिले जाणाऱ्या कर्जा बद्दल गीह्मिती मिळाली. स्वरुतीने माझ्यावर, माझ्या क्षमतेवर आणि माझ्या व्यावसायाच्या कल्पनेवर दाखवलेला विश्वास यांमुळे मी स्वरुती कडून कर्ज घेण्यास पात्र ठरले आणि हे सर्व व्यवसायाची शक्ती मलायामुळेच मिळते आहे. कोणाचे दान नाही तर माझा अधिकार म्हणून मला अर्थसहाय्य मिळते आहे याचा मला अविश्वसनीय आनंद होतो आहे. हिच भावना अन्य १,८०,००० महिला ज्या स्वरुती मायक्रोफायनान्स कडून जवळपास रु. ३८० करोड रकमेच्या कर्जपुरवठ्याने लाभान्वित झालेल्या आहेत त्यांनी व्यक्त केली.

महाराष्ट्रमध्ये २४ लाखापेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.

निर्भया बलात्कार प्रकरण: नराधमांविरुद्ध डेथ वॉरंट देणाऱ्या न्यायाधीशाची तडकाफडकी बदली

नवी दिल्ली, ता. २४ - निर्भया बलात्कार प्रकरणातील दोषींना डेथ वॉरंट जारी करणारे अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश सतीश कुमार अरोरा यांची तडकाफडकी बदली करण्यात आली आहे. न्यायाधीश अरोरा यांना एक वर्षासाठी प्रतिनियुक्तीच्या आधारावर अतिरिक्त रजिस्ट्रार म्हणून सर्वोच्च न्यायालयात स्थानांतरित करण्यात आले आहे. न्यायाधीश सतीश अरोरा यांनी दिल्लीत २०१२ साली झालेल्या निर्भया सामूहिक बलात्कार व हत्याकांडातील गुन्हेगारांविरुद्ध काही दिवसांपूर्वी डेथ वॉरंट जारी केले होते.

दिल्लीचे उपराज्यपाल अनिल बैजल यांनी काल गुरुवारी निर्भया सामूहिक बलात्कार व हत्या प्रकरणातील गुन्हेगार मुकेश कुमार यांचा दयेचा अर्ज फेटाळल्यानंतर अखेर आता दोषींना फाशी देण्याच्या तारखेवर शिक्षामोर्तब करण्यात आला आहे. १ फेब्रुवारीला निर्भयाच्या ४ आरोपींना फाशी देण्यात येणार आहे. या प्रकरणात सर्व आरोपींची दया याचिका फेटाळल्यानंतर अखेर सत्र न्यायालयाने दोषींविरुद्ध डेथ वॉरंट जारी केलं आहे. १ फेब्रुवारीला सकाळी ६

वाजता नराधमांना फाशी देण्यात येणार आहे.

आता आरोपींना १ फेब्रुवारी रोजी सकाळी ६ वाजता फाशी देण्यात येईल. पटियाला हाऊस कोर्टाने नवीन तारीख जाहीर केली. अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश सतीश कुमार हे अरोरा खटल्यातील दोषी मुकेश कुमार सिंग यांच्या याचिकेवर सुनावणी करीत होते आणि फाशीची तारीख २२ जानेवारीपासून पुढे ढकलण्यासाठी प्रयत्न करीत होते. यापूर्वी, तिहार जेल अधिकाऱ्यांनी निर्भया प्रकरणातील चार दोषींवर फाशीची शिक्षा परत देण्याची मागणी दिल्ली कोर्टाकडे केली होती.

दोषींवर कोणते पर्याय शिक्षक आहेत मुकेशची दया याचिका राष्ट्रपतींकडून फेटाळल्यानंतर त्याच्याकडे कोणताही पर्याय उरलेला नाही. अक्षय आणि पवन या दोन दोषींना अजूनही क्यूरेंटिव्ह याचिका दाखल करण्याचा पर्याय आहे. अक्षय, पवन आणि विनयकडे राष्ट्रपती रामनाथ कोविंद यांच्याकडे दया याचिका दाखल करण्याचा घटनात्मक पर्याय आहे.

Date	25 January, 2020
Publication	Navsandesha
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	4

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

कोल्हापूर : भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्त्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे - मायक्रोफायनान्स (छद्म-चक्रवृत्ती) संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात छद्म-चक्रवृत्ती यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. चक्रवृत्ती हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना छद्म-चक्रवृत्ती साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. छद्म-चक्रवृत्ती ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

खेड्यातील रहिवासी असलेल्या आशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार

अनिता अतिशय यत्नांची कथा ही ग्रामीण भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अमेसर होत आहेत आणि आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, छोटकरी आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्याइतपत देखील पुरेसे उत्पन्न नव्हते. परंतु एड-क्रय लघु वित्तीय बँकेच्या मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अरटर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विप्रेक्ष्यांना भाड्याने दिली.

अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून एड-क्रय लघु वित्तीय बँकेशी निगडित असून त्या काळात त्यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती केवळ सुधारलीच नाही तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरू असलेल्या व्यवसायातून मिळणार्या नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

अनिता म्हणते, मला आनंद वाटतो की माझी मुले एका चांगल्या शाळेत जात आहेत आणि त्यांच्या महत्वाच्या गरजांची पूर्तता करण्यास मी आज समर्थ आहे. आज आम्हाला जे चांगले जीवन जगण्यास मिळते आहे त्याबद्दल मी एड-क्रयची ऋणी आहे.

अशीच महिला सबलीकरणाची कथा आहे आशा मनोहर सावंत यांची. रस्त्याच्या कडेला बसून भाजीपाला विकणे हे आशा यांचे उदरनिर्वाहाचे साधन होते घावुक मंडईतून भाजीपाला विकत घेण्यासाठी आशा यांना भांडवलाची, रोख रकमेची, आवश्यकता होती. दुर्दैवाने, आशा करीत असलेला व्यवसाय पारंपारिक आर्थिक संस्थांकडून कोणत्याही प्रकारचे रोखीचे कर्ज मिळण्यास पात्र ठरत नाही. आशा यांनी प्रत्येक कर्जाचा उपयोग घावुक किमतीत मोठ्या प्रमाणात भाजीपाला खरेदी

करण्यासाठी घावुयांना केला आणि त्यायोगे आशा यांचे व्यवसायातील वेगळं उल्लासालाच नाही तर त्यातून मिळणार्या नफ्याचे प्रमाणही वाढले. मिळालेल्या नफ्यातून त्या आता रस्त्याच्या कडेला असलेला आपला व्यवसाय एका मोठ्या रस्त्याी जागेत स्थलांतरीत करण्याच्या विचारात आहेत. आशा यांचा व्यावसायिक विकास आणि महत्वाकांक्षा त्यांच्या सुधारलेल्या जीवनमानातून दिसून येतो. भावी शिक्षित आयुष्याने भारलेल्या आशा यांनी आता आपल्या मुलीची शाळेत नोंदणी केलेली आहे. आशा सांगतात, मला असे वाटायचे की मी कोणीच नाही आणि मला कर्ज मागण्याचा अधिकार नाही! आणि याचवेळी त्यांना स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून प्रस्तावित संयुक्त दाखिल गटांना दिले जाणार्या कर्जा बद्दल मीहिती मिळाली. स्वस्तीने माझ्यावर, माझ्या क्षमतेवर आणि माझ्या व्यावसायाच्या कल्पनेवर दाखवलेला विश्वास यांमुळे मी स्वस्ती कडून कर्ज घेण्यास पात्र ठरले आणि हे सर्व करण्याची शक्ती मलायामुळेच मिळते आहे. कोणाचे दान नाही तर माझा अधिकार म्हणून मला अर्थसहाय्य मिळते आहे याचा मला अतिशय आनंद होतो आहे. हिच भावना अन्य १,८०,००० महिला ज्या स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून जवळपास रु. ३८० करोड रकमेच्या कर्जपुरवठ्याने लाभान्वित झालेल्या आहेत त्यांनी व्यक्त के ली. महाराष्ट्रामध्ये २४ लाखापेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.

Date	25 January, 2020
Publication	Vartahsakti
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	4

मायक्रोफायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठ्यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे (NBFCMFIs) संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात NBFCMFIs यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. चक्रवृद्ध हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना NBFC-MFIs साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या

कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. NBFC-MFIs ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्णभारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

खेड्यातील रहिवासी असलेल्या अशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिरवार यांची कथा ही ग्रामीण भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, द्योतक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्यात पत देखील पुरेसे उत्पन्न नव्हते. परंतु ES-F या लघु वित्तीय बँकेच्या मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकरजमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अस्टर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली. अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून एड-क्रया लघु वित्तीयबँकेशी निगडित असून त्या काळात त्यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती केवळ सुधारलीच नाही तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरु असलेल्या व्यवसायातून मिळणाऱ्या

नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

अनिता म्हणते, मला आनंद वाटतो की माझी मुले एका चांगल्या शाळेत जात आहेत आणि त्यांच्या महत्वाच्या गरजांची पूर्तता करण्यास मी आज समर्थ आहे. आज आम्हाला जे चांगले जीवन जगण्यास मिळते आहे त्याबद्दल मी एड-क्रची ऋणी आहे.

अशीच महिला सबलीकरणाची कथा आहे आशा मनोहर सावंत यांची. रस्त्याच्या कडेला बसून भाजीपाला विकणे हे आशा यांचे उदरनिर्वाहाचे साधन होते. घाबुक मंडईतून भाजीपाला विकत घेण्यासाठी आशा यांना भांडवलाची, रोख रकमेची, आवश्यकता होती. दुर्दैवाने, आशा करीत असलेला व्यवसाय पारंपारिक आर्थिक संस्थांकडून कोणत्याही प्रकारचे रोखीचे कर्ज मिळण्यास पात्र ठरत नाही.

आशा यांनी प्रत्येक कर्जाचा उपयोग घाबुक किमतीत मोठ्या प्रमाणात भाजीपाला खरेदी करण्यासाठी चातुर्याने केला आणि त्यायोगे आशा यांचे व्यवसायातील केवळ उलाढालच नाही तर त्यातून मिळणार्या नफ्याचे प्रमाणही वाढले. मिळालेल्या नफ्यातून त्या आता रस्त्याच्या कडेला असलेला आपला व्यवसाय एका मोठ्या स्थायी जागेत स्थलांतरीत करण्याच्या विचारात आहेत. आशा यांचा व्यावसायिक विकास आणि महत्वाकांक्षा त्यांच्या सुधारलेल्या

जीवनमानातून दिसून येतो. भावी शिक्षित आयुष्याने भारलेल्या आशा यांनी आता आपल्या मुलीची शाळेत नोंदणी केलेली आहे.

आशा सांगतात, मला असे वाटायचे की मी कोणीच नाही आणि मला कर्ज मागण्याचा अधिकार नाही! आणि याचवेळी त्यांना स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून प्रस्तावित संयुक्तदायित्व गटांना दिले जाणार्या कर्जा बद्दल माहिती मिळाली. स्वस्तीने माझ्यावर, माझ्या क्षमतेवर आणि माझ्या व्यवसायाच्या कल्पनेवर दाखवलेला विश्वास थोड्याच दिवसांतून कर्ज घेण्यास पात्र ठरले आणि हे सर्व करण्याची शक्ती मलायामुळेच मिळते आहे. कोणाचे दान नाही तर माझा अधिकार म्हणून मला अर्थसहाय्य मिळते आहे याचा मला अतिशय आनंद होतो आहे. हिच भावना अन्य १,८०,००० महिला ज्या स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून जवळपास रु. ३८० करोड रकमेच्या कर्जपुरवठ्याने लाभान्वित झालेल्या आहेत त्यांनी व्यक्त केली.

महाराष्ट्रामध्ये २४ लाखापेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरु करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली आणि त्याचबरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावलेले.

Date	27 January, 2020
Publication	Kumarkranti
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	3

मायक्रो फायनान्सने दिले आर्थिक स्वातंत्र्य

भारतात १९८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्त्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे मायक्रोफायनान्स संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेशकतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात यांशिवाय अन्य संस्था जसेकी बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. हेत्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी

आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशिष्टतः जेमहिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्थपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे.

३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून ए दर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे. खेड्यातील रहिवासी

असलेल्या अशाच एका महत्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिरवार यांची कथा ही ग्रामीण भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, सातक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्या इतक्या देखीलपुढे उत्पन्न नव्हते. परंतु या लघुवित्तीय बँकेच्या मदतीने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात करायी आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अस्टर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली.

Date	26 January, 2020
Publication	Krantisinh
Edition	Kolhapur, Madhya Pradesh
Page No.	2

मायक्रोफायनान्सचा वंचित घटकांना आधार

भारतात १९८० च्या दशका च्या उत्तरार्धात पात्र नसलेल्या आणि अल्प उत्पन्न असलेल्या घटकांना उपलब्ध असलेले पतपुरवठ्याचे औपचारिक स्त्रोत आणि होणारा कर्जपुरवठा यांतील तफावत लक्षात घेऊन मायक्रोफायनान्सची सुरुवात झाली. गैर-बँकिंग वित्तीय मंडळे - मायक्रोफायनान्स संस्था अगदी आरंभापासूनच भारत सरकारचा आर्थिक समावेश कतेचा कार्यक्रम पुढे करून चालल्यामुळे आर्थिक समावेशकता चळवळीने चांगलाच वेग घेतलेला आहे.

या क्षेत्रात NBFC-MFIs यांशिवाय अन्य संस्था जसे की बँका, लघु वित्तीय बँका, गैरबँकिंग मंडळे कार्यरत आहेत. MFIs हे त्यांचे प्रतिनिधित्व करणारी औद्योगिक संघटना आहे. हि संघटना NBFC-MFIs साठी भारतीय रिजर्व बँक मान्यताप्राप्त स्व-नियामक मंडळ आहे. या मायक्रोफायनान्स संस्था समाजातील अल्प उत्पन्न आणि आर्थिकदृष्ट्या वंचित घटक, ज्यांना एरवी आर्थिक सेवा उपलब्ध नसतात, यांना जबाबदारीने आणि पारदर्शक पद्धतीने कर्जपुरवठा करतात.

भारतात छोटे व्यवसाय, विशेषतः जे महिलांद्वारे चालविले जातात, अपयशी होण्याच्या अनेक कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण म्हणजे अर्धपुरवठ्याचा अभाव हे होय. या उद्योगाने आपल्या कर्जदारांमध्ये स्वावलंबन आणि उद्योजकता या गुणांचा विकास होण्यासाठी बाजाराभिमुखता धोरण स्वीकारलेले आहे. NBFC-MFIs ने ३० सप्टेंबर २०१९ पर्यंत संपूर्ण भारतात २.९८ करोड पेक्षा जास्त कर्जदारांना पतपुरवठा केला असून एकंदर रु. ६३,८६९ करोड पेक्षा अधिक पतपुरवठा केलेला आहे.

खेड्यातील रहिवासी असलेल्या अशाच एका महत्त्वाकांक्षी कर्जदार अनिता अहिर वार यांची कथा ही ग्रामीण

भारतातील परिस्थितीचे, जेथे अधिकाधिक महिला स्वतःच्या पायावर उभ्या राहून अग्रेसर होत आहेत आणि आणि इतरांसाठी प्रेरणास्थान आणि आदर्श बनत आहेत, घोटक आहे. अनिता यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती खूपच दयनीय होती; अगदी घरातील मुलभूत गरजा भागविण्याइतपत देखील पुरेसे उत्पन्न नव्हते. परंतु एड-ॲड या लघु वित्तीय बँकेच्या मदतीने तिने फूलशेती व्यवसायास सुरुवात केली आणि काही एकर जमीन जिथे तिने झेंडू, जरबेरा, अस्टर इत्यादीची लागवड केली ती तिने ठोक आणि किरकोळ विक्रेत्यांना भाड्याने दिली. अनिता गेल्या दहा वर्षांपासून एड-ॲड या लघु वित्तीय बँकेशी निगडित असून त्या काळात त्यांच्या कुटुंबाची आर्थिक स्थिती केवळ सुधारलीच नाही तर या बँकेच्या सहकार्याने सुरू असलेल्या व्यवसायातून मिळणाऱ्या नफ्यातून अनिता स्वतःचे घर आणि जमीन खरेदी करू पाहत आहेत.

अनिता म्हणते, मला आनंद वाटतो की माझी मुले एका चांगल्या शाळेत जात आहेत आणि त्यांच्या महत्त्वाच्या गरजांची पूर्तता करण्यास मी आज समर्थ आहे. आज आम्हाला जे चांगले जीवन जगण्यास मिळते आहे त्याबद्दल मी एड-ॲड ची ऋणी आहे.

अशीच महिला सबलीकरणाची कथा आहे आशा मनोहर सार्वत यांची. रस्त्याच्या कडेला बसून भाजीपाला विकणे हे आशा यांचे उदरनिर्वाहाचे साधन होते. घाबुक मंडईतून भाजीपाला विकत घेण्यासाठी आशा यांना भांडवलाची, रोख रकमेची, आवश्यकता होती. दुर्दैवाने, आशा करीत असलेला व्यवसाय पारंपारिक आर्थिक संस्थां कडून कोणत्याही प्रकारचे रोखीचे कर्ज मिळण्यास पात्र ठरत नाही.

आशा यांनी प्रत्येक कर्जाचा उपयोग घाबुक किमतीत मोठ्या प्रमाणात भाजीपाला खरेदी करण्यासाठी चातुर्याने

केला आणि त्यायोगे आशा यांचे व्यवसायातील केवळ उलाढालच नाही तर त्यातून मिळणार्या नफ्याचे प्रमाणही वाढले. मिळालेल्या नफ्यातून त्या आता रस्त्याच्या कडेला असलेला आपला व्यवसाय एका मोठ्या स्थायी जागेत स्थलांतरीत करण्याच्या विचारात आहेत. आशा यांचा व्यावसायिक विकास आणि महत्त्वाकांक्षा त्यांच्या सुधारलेल्या जीवनमानातून दिसून येतो. भावी शिक्षित आयुष्याने भारलेल्या आशा यांनी आता आपल्या मुलीची शाळेत नोंदणी केलेली आहे.

आशा सांगतात, मला असे वाटायचे की मी कोणीच नाही आणि मला कर्ज मागण्याचा अधिकार नाही! आणि याचवेळी त्यांना स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून प्रस्तावित संयुक्त दायित्व गटांना दिले जाणार्या कर्जा बद्दल मीहिती मिळाली. स्वस्तीने माझ्यावर, माझ्या क्षमतेवर आणि माझ्या व्यावसायिका कल्पनेवर दाखवलेला विश्वास यांमुळे मी स्वस्ती कडून कर्ज घेण्यास पात्र ठरले आणि हे सर्व करण्याची शक्ती मलायामुळेच मिळते आहे. कोणाचे दान नाही तर माझा अधिकार म्हणून मला अर्थ सहाय्य मिळते आहे याचा मला अतिशय आनंद होतो आहे. हिच भावना अन्य १,८०,००० महिला ज्या स्वस्ती मायक्रोफायनान्स कडून जवळपास रु. ३८० करोड रकमेच्या कर्ज पुरवठ्याने लाभान्वित झालेल्या आहेत त्यांनी व्यक्त केली.

महाराष्ट्रामध्ये २४ लाखपेक्षा जास्त महिला कर्जदारांनी मायक्रोफायनान्स कडून कर्ज घेतले असून बहुतांश महिला यशस्वी उद्योजक बनल्या आहेत. हे लक्षणीय आहे की, मायक्रोफायनान्स या महिला कर्जदारांचे जीवन उत्पन्नाचे उपक्रम सुरू करून त्यांना त्यांची स्वप्ने पूर्ण करण्याची संधी मिळाली व त्याच बरोबर त्यांचे जीवनमानही उंचावले गेले.